

Adrian Balog

În lumea TA
de gheață

CUPRINS

I. FERICIREA ABSOLVENTULUI	5
II. ASCENSIUNEA CA PROFESOR.....	11
III. O DISCUȚIE PROFUNDĂ.....	17
IV. ÎNTÂLNIREA.....	27
V. O FAMILIE FERICITĂ	34
VI. DUPĂ 6 ANI	43
VII. NELINIȘTEA RĂZBOIULUI PLUTEȘTE ÎN AER.....	49
VIII. PRIMII ANI DE RĂZBOI.....	54
IX. RECRUTAT ÎN ARMATĂ.....	60
X. ÎN MARȘ SPRE DON.....	76
XI. ÎN FOCUL BĂTĂLIEI	96
XII. STALINGRAD.....	110
XIII. ÎNTRE TIMP ACASĂ	126
XIV. BĂTĂLIA DE LA COTUL DONULUI.....	134
XV. EVADAREA.....	152

XVI. FUGA SPRE CASĂ	160
XVII.PREDICA PĂRINTELUI KONSTANTIN.....	180
XVIII.MOARTEA DIN LAGĂR.....	189
XIX. REÎNTÂLNIREA.....	200
XX. APROAPE DE CASĂ.....	212
XXI. DEVASTAREA	239
XXII.PLAIURI DOBROGENE	256
XXIII.SPAȚIUL BALCANIC ÎN RĂZBOIUL RECE	289
XXIV.DUPĂ 10 ANI	305
XXV. REEDUCAREA.....	318
XXVI.GÂNDURI. CUGETE. FAPTE.....	328
XXVII.ÎN LUMEA TA DE GHEAȚĂ	339
REFERINȚE:.....	355

CAPITOLUL

FERICIREA ABSOLVENTULUI

Absolvirea universității este o imensă realizare și fiecare absolvent ar trebui să fie mândru de sine! Sincer vorbind, a fi student în anii 1930 nu era deloc o sarcină ușoară. Unele lucruri se puteau dovedi pe parcurs mult mai dure decât păreau a fi, iar momentele de îndoială erau la ordinea zilei. Totuși, la mulți ani după momentul absolvirii, chiar și atunci, orice absolvent obișnuia să se gândească înapoi la acele vremuri grele și să își spună: „Am făcut-o și p-asta”. Și, cu siguranță, a termina o universitate în acei ani nu era la îndemâna oricui întrucât doar elitele își permiteau să facă studii superioare, iar părinții acestora erau foarte mândri de odraslele lor. Deși absolvirea este un punct culminant în viața oricărui student, este, de asemenea, și o perioadă în care absolvenții își fac griji cu privire la viitorul lor, ceea ce este absolut normal în zilele noastre. Unii indivizi vor avea planuri bine definite pentru vară, imediat după absolvire, în timp ce alții vor începe să lucreze imediat, însă, cu siguranță, cel mai indicat lucru este o scurtă reflecție asupra vieții proprii și în final a decide ceea ce este cel mai bine pentru fiecare. În orice caz, totul va începe să meargă bine

la momentul potrivit. Să nu neglijăm faptul că în ziua de astăzi universitățile scot absolvenți pe bandă rulantă, iar mulți dintre aceștia nu reușesc să își găsească drumul în viață. De cele mai multe ori, aceștia sunt supracalificați pentru locurile de muncă existente pe piață. Întrucât locurile de muncă pentru care într-adevăr este nevoie de o specializare sunt puține, iar absolvenții sunt numeroși, nu e de mirare faptul că mulți dintre aceștia ajung să fie dezamăgiți de faptul că au urmat cursurile unei universități în loc să facă ceva mai productiv cu timpul lor. Însă lucrurile nu stăteau așa și în anii 1930. În vremurile acelea, nu exista absolvent care să nu-și găsească imediat câte un post special pregătit pentru el. Lucrurile nu erau atât de disproportionale ca acum. Principalele domenii de studiu erau: dreptul, medicina, teologia, literele și științele. Evident, orice societate avea nevoie de avocați și juriști, medici, preoți, profesori și cercetători. Astfel se explică faptul că absolvenții de studii superioare începeau imediat să profeseze în domeniul absolvit.

În aceeași situație se afla și Mircea Hristu. Proaspăt absolvent de litere al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, unde studiasse timp de 4 ani limbile germană și franceză, acesta participa alături de colegii săi la decernarea diplomelor de absolvire, eveniment ce avea loc în aula universității. În public se aflau și părinții săi, Ion Hristu, un desăvârșit pictor de biserici, masiv, corpulent, având o mustață neagră și stufoasă, la fel ca ochii săi pătrunzători, purtând pe cap o pălărie nou-nouță, cumpărată special pentru această ocazie, și mama sa Agnesa, o ființă blândă și curată, cu ochii mici de culoarea castanelor, subțirică și firavă, purtând *la petite robe noire*, o rochie ce putea fi purtată cu lejeritate în orice moment al zilei, și o bonetă bej. Toți absolvenții erau îmbrăcați la patru ace și așteptau cu nerăbdare rostirea discursului de către rectorul universității. Mircea se așezase alături de colegii săi în primele rânduri și își dădeau coate unii altora, făcând glume pe furie. Rectorul a ținut un discurs în care a ovați-

onat setea de cunoaștere a tinerilor absolvenți și a adus un omagiu limbii și literaturii române, clasificând-o drept limba cu cel mai dulce și mai armonios grai. După momentul cu pricina, în ordine alfabetică, fiecare absolvent a urcat pe scenă pentru a-și revendica diploma pentru care a muncit în toți acești ani, în speranța unui viitor strălucit. Agnesei îi curse o lacrimă pe obraz în momentul în care Mircea primi diploma din mâinile rectorului, iar Ion schiță un zâmbet satisfăcut în colțul gurii. Era limpede că erau mândri de fiul lor.

Să ne lămurim însă cine era Mircea Hristu. Acesta s-a născut la începutul secolului într-o familie de aromâni din satul Moscopole din Albania de astăzi, pe atunci încă parte din Imperiul Otoman, fiind al treilea vlăstar al Agnesei și al lui Ion Hristu. Acesta mai avea două surori: Voica și Elisabeta. Pe când avea doar 3 ani, datorită situațiilor tensionate din zonă, acesta a emigrat împreună cu familia sa, stabilindu-se prima dată în Balcic, Bulgaria, după care a emigrat din nou peste alți 5 ani în Babadag, România. Elisabeta, cea mai mare dintre copii, s-a căsătorit cu un industriaș grec și s-a mutat împreună cu acesta la casa lui din Salonic, în timp ce Voica își închinase viața lui Hristos încă de la vârsta de 16 ani, în mănăstirea Celic-Dere. Mircea a fost de mic un copil model, ascultând întru toate de părinții săi. A fost bine educat și avea respect față de toți și toate. Cel mai mult îi plăcea însă cartea, delectându-se încă din copilărie cu operele scriitorilor clasici universali. Mai târziu, s-a gândit el însuși să se apuce de scris o carte, însă degrabă și-a dat seama că nu avea talent pentru așa ceva. Ajuns la vârsta maturității, prezenta un aspect fizic deosebit de îngrijit, având un păr negru și lunguiet, ce îi stătea perfect aranjat, parcă temându-se să se miște în bătaia vântului. Ochii negri exprimau pasiunea și dragostea de viață, el fiind un tip foarte temperamental. Pe străzi își făcea apariția mai tot timpul cu o barbă de tip *quattro giorni*, iar pe nasul cărn purta o pereche de ochelari eleganți, foarte stilați pentru acele vremuri. Mersul său lin sugera o stare de

liniște, răbdare infinită în relațiile cu cei din jur. În fine, Mircea nu putea fi catalogat decât ca fiind un tip modest, simpatic și foarte ambițios. Trebuia să îl deranjezi foarte tare pentru a-l scoate din peneni, iar calmul cu care aborda orice situație îi făcea cinste.

După momentul înmânării diplomelor, Mircea putea fi zărit pe holurile universității depănând cu bunul său prieten, Ciprian Oancea, și cu alți colegi de-ai lor amintiri despre anii ce au trecut. Fiecare își împărtășea propriile planuri privind viitorul lor. Dacă Ciprian își dorea cu ardoare postul de translator la Ambasada Franței din București, Mircea dorea să devină profesor în cadrul universității. Trebuie menționat faptul că Ciprian și-a dorit de mic copil să viziteze lumea întreagă, iar oportunitățile ce i se deschideau în urma ocupării unui asemenea post erau imense. Spirit aventurier din fire, Ciprian prinsese gustul călătoriilor de mic copil, când fusese alături de tatăl său într-o călătorie la Viena. De atunci, visul lui a fost să călătorească în întreaga lume, iar pentru a călători, trebuie să știi câteva limbi de circulație internațională. Ciprian pare a fi un om aspru la prima vedere, însă asta doar datorită privirii sale foarte serioase. În permanență ras pe față, acesta obișnuia să poarte o bască de culoare argintie care să-i acopere părul brunet tuns scurt. Un bărbat puternic, hotărât și patriot, acesta are întotdeauna vorbele la el și este foarte implicat în tot ceea ce înseamnă viață politică. Un alt coleg de-al lor, Mihail Kohler, un tânăr de origini evreiești, dorea în schimb să devină un comerciant de succes. Tatăl sau importa marfă din Uniunea Sovietică și o vindea la târguri. Totuși, mulți comercianți din zona Iașului aduceau marfă din zona respectivă, de aceea, acum că stăpâna foarte bine limbile germană și franceză, putea importa marfă din țările respective și să o vândă pe bani frumoși. Mihail suferă de miopie, acesta fiind motivul pentru care nu se desparte niciodată de ochelarii săi. Cu bastonul în mână dreapta și tot timpul îmbrăcat la patru ace, stârnește invidia unora dintre cei care nu prea l-au înghițit de-

lungul anilor. Îi place foarte mult să joace șah și urmărește în fiecare zi acțiunile la bursă, fiind introdus din fragedă pruncie de către tatăl său în lumea afacerilor. Astfel, colegii își dădeau cu părerea despre planul fiecăruia în parte.

Observând că părinții îl așteaptă lângă un zid al încăperii, Mircea strânse mâna tuturor colegilor, sărută colegele pe obraji și le ură tuturor mult succes pe mai departe, după care se îndreptă către părinții săi. Cei trei se îmbrățișară îndelung, iar părinții își felicitară copilul pentru realizările sale. Porniră agale către restaurantul „Bolta Rece” pentru a servi un prânz delicios și a cinsti reușita fiului lor. La masă, se încheagă o discuție privind viitorul lui Mircea.

— Sănătate! Să îți dea Dumnezeu mult succes și spor în tot ceea ce ai de gând să faci, fiule! cinsti Ion un pahar de vin roșu și îl dădu pe gât.

— Ia zi, dragule, vei ocupa postul de profesor la universitate cum aveai de gând și până acum? îl întrebă Agnesa.

— Vă mulțumesc, dragi și scumpi părinți! Într-adevăr, mamă, consider că ocuparea acestui post îmi va aduce prestigiu și onoare. A fi profesor, mai ales la universitate, este o meserie onorabilă. De aceea doresc să-mi dedic viața instruirii noilor generații în tainele limbilor lui Balzac și Goethe. Ce poate fi mai minunat decât să transmiți mai departe învățăturile dobândite de la unii dintre cei mai buni profesori pe care i-ar putea avea cineva?

— Și când vei începe să predai?

— Începând cu următorul an universitar voi fi cunoscut în acest oraș drept profesorul Mircea Hristu.

— Vai, ce mult mă bucur pentru tine! Mă bucur că ai ales această meserie nobilă și mai ales mă bucur că odată cu terminarea facultății, pot spune că toți copiii mei au ajuns cineva în viață.

— Chiar și Voica? Nu îți pare rău că a ajuns să se închidă într-o mănăstire?

— Vrednică de cinste este pentru aceasta. Astfel avem și noi pe cineva în familie care să se roage pentru sufletele noastre. Sufletul e cel mai de preț lucru pe care îl avem. Nu uita asta.

— Dacă tu ești mulțumită, atunci și eu sunt mulțumit, adaugă Mircea. Sper să o vizitez cât de curând. Nu am mai văzut-o de ceva timp. Elisabeta oare când revine în țară să ne mai viziteze?

— Am primit o scrisoare de la ea acum câteva luni. Spunea că anul ăsta în mod cert nu. Poate la anul. Vai, ce mă bucur că îți vei urma visul.

— Mircea, ascultă la tac-tu, vreau în cel mai scurt timp să te văd la casa ta. Nu neglija acest aspect. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Vreau nepoți și din partea ta. Învățătura ca învățătura, dar și viața de familie e importantă.

— Da, tată, stai liniștit. La momentul potrivit se vor aranja toate. Până atunci, mai am o vară în care să mă bucur alături de voi. Abia aștept să revin acasă, să simt mirosul naturii, să stau în hamac și să ascult cum cântă păsărelele, să vizitez marea, să merg în drumeții prin câmpie. Oh, presimt deja că va fi o vară de neuitat. Apropo, mi-a promis Ciprian că va veni pe la noi în vizită, asta dacă nu vă e cu supărare.

— Nici vorbă, răspuse Agnesa. Este binevenit să stea la noi oricât își dorește. Este un băiat așa de bun și isteț. Poate veți merge cu taică-tău la pescuit să îl înveți și pe el.

— Sigur. Nu ar fi o idee rea, zise Ion. Dar până atunci haide să ne veselim și să mai gustăm din sângele Mântuitorului. Sănătate și Doamne ajută!

— Sănătate! Bucurii!

CAPITOLUL

ASCENSIUNEA CA PROFESOR

În toamna aceluși an, Mircea își preluă postul de profesor de limba germană și franceză în cadrul Facultății de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. La început i-a fost destul de greu să se acomodeze în postura de profesor întrucât era obișnuit să asculte ceea ce spuneau alții, iar faptul că nu exista o foarte mare diferență de vârstă între el și studenții cărora le predă îl făcea să se simtă destul de incomod, neștiind adeseori cum să se adreseze acestora. Având o fire blândă și înțelegătoare, le vorbea cu calm acestora și încerca să evite eventualele neplăceri cauzate de unii dintre studenții care voiau să se afirme într-un mod mai grosolan. Deși îl deranjau șușotelile studenților, foarte rar se întâmpla ca Mircea să urle la ei sau să îi dea afară din clasă. În aceste situații, își amintea de felul cum se comportase și el când era student și astfel reușea să le înțeleagă lipsa de interes față de materia predată.

Mircea obișnuia să își pregătească lecțiile ce avea să le predea cu o seară înainte pentru a clarifica orice nedumeriri pe care elevii săi le-ar fi putut avea. Astfel răspundea prompt la orice între-

bare ce îi era adresată, reușind să lămurească persoana în cauză. Deseori rămânea în pauze să le explice celor care nu au înțeles. La un moment dat chiar înființase un cenaclu ce avea loc de regulă în zilele de joi, la finalul orelor. În cadrul acestuia, se recitau poezii sau se comentau operele marilor scriitori germani și francezi, iar la final aveau loc discuții pe seama culturilor celor două mari popoare. Pe lângă înființarea cenaclului, Mircea participa alături de alți profesori din cadrul facultății la diverse proiecte de traducere a scriitorilor germani și francezi în limba română. Iată cum tânărul profesor a început încetul cu încetul să își clădească o reputație în jurul numelui său și să fie din ce în ce mai apreciat atât de tovarășii profesori, cât și de studenți.

Datorită interesului pe care îl acorda studiului și predării acestor limbi, precum și implicării active în cadrul proiectelor facultății și cenaclului, Mircea a ajuns să participe și chiar să ia cuvântul în cadrul unor conferințe internaționale pe teme cultural-lingvistice ce avuseseră loc în diverse state europene. Astfel, participă alături de alți profesori din cadrul facultății la numeroase conferințe în țări precum Germania, Franța, Italia, Spania, Iugoslavia, Grecia, Bulgaria sau Polonia. În Bulgaria a fost aplaudat pentru discursul său privind rolul pe care l-au jucat bulgarii în Europa și în lumea creștină, cu atât mai mult cu cât speech-ul său fusese livrat chiar în limba bulgară (pe care o învățase de pe vremea în care a locuit în Balcic timp de 5 ani). Așadar, domnul Hristu avusese ocazia să ia contact cu numeroase civilizații europene și să compare stilul de viață, mentalitățile și cultura acestora cu ceea ce se regăsea în propria-i țară. Își dorea însă foarte mult să meargă și în Albania, să viziteze locurile natale și să observe ce anume s-a schimbat de când era copil, cum se descurcau oamenii și cum s-au organizat în noul stat independent. Din nefericire, însă, nu se organizase în acea țară

nicio conferință de o anvergură atât de covârșitoare încât să participe și reprezentanți din partea universității unde activa.

Numele Mircea Hristu începea să fie rostit din ce în ce mai des în mediile academice și intelectuale și nu de puține ori se întâmpla ca acesta să fie invitat în postura de translator atunci când vreoa somitate internațională din domeniul medicinei sau al științelor era invitat în țară pentru a ține diverse prelegeri sau a-și împărtăși descoperirile. Astfel, tânărul nostru își îmbogățește paleta de cunoștințe, își făcea din ce în ce mai mulți prieteni intelectuali cu care menținea legătura prin scrisori și reușea să câștige respectul acestora. Pe lângă cunoștințele de limbă germană și franceză, pe care încerca tot timpul să și le perfecționeze prin învățarea de expresii noi caracteristice fiecărei regiuni în parte sau prin încercările de imitare a diverselor accente specifice acestor limbi, Mircea se dedicase și învățării limbilor italiană și spaniolă, vrând ca pe viitor să învețe și limba portugheză și astfel să devină fluent în toate limbile de origine latină. Pe lângă asta, reușise să învețe și câteva expresii și cuvinte folosite de la un alt profesor din cadrul facultății, anume Iordan Stoenescu, în limba rusă, materie pe care acesta o predă. Tânărul nostru se gândea deseori că puțină rusă nu ar strica, ținând cont de vecinătatea țării cu Uniunea Sovietică: „poate îmi va fi de folos pe viitor, cine știe”, spunea el.

Pentru Hristu, a fi profesor era mai mult decât o simplă meserie. Pentru el, era o chemare. A-și împărtăși cunoștințele dobândite în toți anii de studiu și a-i învăța pe alții o limbă străină reprezenta o satisfacție imensă pentru el, sentimentul că a contribuit cu ceva la formarea unui alt om îi dădea o stare de liniște, de fericire, îl făcea să se contopească la un anumit nivel intelectual și spiritual cu cel care „absorbea” tainele lingvistice ale altor popoare. Simțea că viața lui are un sens, că nu-și trăiește viața degeaba, că în urma lui va rămâne ceva, că poate unii din cei cărora le predă vor deveni și ei la

rândul lor profesori și vor transmite mai departe aceste cunoștințe sau pur și simplu poate că își vor învăța și ei la rându-le proprii copii încă din fragedă pruncie. Ce poate fi mai satisfăcător decât să simți că îl ajuți pe aproapele tău să se dezvolte? Pentru că a ști una sau mai multe limbi străine nu e puțin lucru. A ști să te descurci în spațiul din afara granițelor propriiei țări e o dovadă de maturitate, de agerime a minții și, nu mai puțin, de inteligență emoțională. Iată cât de important este în viață să știi o limbă străină și nu numai atât, iată cât de important este ca omul să posede o serie de cunoștințe care să îl ajute în interacțiunea cu oamenii din jurul său astfel încât împreună, unindu-și forțele în scopuri bine definite, să ajungă să dezvolte o anumită idee, un concept, un plan vizând îmbunătățirea vieților noastre și atingerea prosperității. Vorbele teologului și matematicianului englez William George Ward au rămas întipărite în mintea lui Hristu și au devenit principiul după care acesta se ghida în exercitarea profesiei sale: „Profesorul mediocru spune. Profesorul bun explică și demonstrează. Profesorul perfect inspiră.”

Oare cât de mult nu se bucură profesorii atunci când, după ani îndelungați, foștii studenți încă își mai amintesc de ei și îi salută cu respect când trec pe lângă ei? Oare cât nu se bucură aceștia când află despre vreun elev de-al lor că a realizat lucruri mărețe în viață, mai ales în domeniul în care acesta i-a și fost învățător? Chiar și la bătrânețe, profesorii se bucură în continuare de respectul comunităților în care au activat și primesc mulțumiri din partea celor pe care i-au susținut și îndrumat în demersurile lor. Conform spuselor lui Mustafa Kemal Atatürk: „Un bun profesor este asemenea unei lumânări. El se mistuie pe sine însuși pentru a lumina calea altora.” Ca orice altă meserie, cea de profesor are bucuriile și satisfacțiile ei și depinde doar de cel în cauză cum gestionează propriile resurse și cum împărtășește celorlalți tainele și cunoștințele materiei pe care o predă.

Așadar, reputația lui Mircea de bun profesor creștea pe zi ce trece, nu numai datorită aprecierii din partea studenților pentru modul cum acesta predă, dar și datorită caracterului său de om cu verticalitate, cinstit, onest și activ în cercurile intelectuale ale vremii. Ținând cont de dorința sa de continuă perfecționare în arta stăpânirii limbilor europene, se poate spune despre el că era un poliglot în devenire. Desigur că, oriunde pe lumea aceasta, invidia și dușmănia nu întârzie să apară. Dacă Mircea Hristu reușise să se înțeleagă foarte bine cu câțiva dintre colegii săi profesori și chiar să formeze relații strânse de prietenie cu unii dintre aceștia, existau și alții care fie erau indiferenți față de tânărul debutant, fie le era total antipatic. De amintit în cea din urmă situație sunt în special Samuel Iosif, un bătrân cam la vreo 60 de ani, cu barbă albă și lungă, ochi mici, căprui și nas acvilin, ce purta tot timpul o pălărie neagră fabricată în Cehoslovacia și mergea sprijinindu-se într-un baston de lemn lăcuit de mesteacăn, profesor desăvârșit în cunoașterea limbii germane, precum și Elvira Dumitrașcu, o văduvă cam de 50 de ani (își pierduse soțul în Marele Război), ce era tot timpul îmbrăcată elegant, fiind o fină cunoscătoare a tendințelor în modă de la acea vreme și care purta de regulă o pălărie bej deasupra părului negru ținut în coc. Matematica era materia predată de aceasta. Dacă în cazul profesorului de limbă germană, antipatia survenea din cauza faptului că acesta nu era de acord cu politica universității de a elibera posturi pentru tinerii absolvenți, considerându-i pe aceștia total nepregătiți și nedemni de a sta de vorbă cu el, doamnei Elvira pur și simplu nu-i inspira încredere datorită ideilor conservatoare ale tânărului nostru, idei cu care aceasta nu era de acord, fiind atrasă mai degrabă de doctrina comunistă. Totuși, cu bune și rele, Mircea încerca să mențină o relație de colegialitate cu aceștia, chiar dacă cei din urmă nu dădeau semne că ar dori acest lucru.

În ceea ce privește timpul liber, acesta obișnuia să meargă deseori alături de alți profesori din cadrul universității la restaurantul Hotelului Traian, unde abordau diverse teme intelectuale, pe când alteori îi plăcea să meargă la pas prin parcul Copou, să asculte ciripitul păsărelor și să admire natura. Nu de puține ori se întâmpla să fie recunoscut de către studenți de-ai săi. De regulă, lua loc pe o bancă dintr-un colț mai retras al parcului, unde citea ziarul și mușca cu poftă dintr-o gogoasă umplută cu mere. La finalul zilei, când ajungea la casa unde stătea în chirie de pe strada Sărăriei, saluta respectuos proprietara, își puna un pahar cu vin din care sorbea cu sete și servea din bunătățile pe care doamna le pregătise în timpul zilei. Înainte de culcare, își rostea rugăciunile, după care își trăgea plapuma și reflecta asupra tuturor evenimentelor ce se desfășuraseră în timpul zilei, apoi se cufunda ușor în lumea viselor.